

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheidsvisie

Dit uitvoeringsprogramma bij de Duurzaamheidsvisie 2015-2025 geeft voor elk van de drie deelambities per doelstelling acties. Enkele acties zijn algemeen beschreven, omdat de exacte invulling later wordt uitgewerkt op het moment dat de actie gaat spelen. Er zal dan gebruik worden gemaakt van de best beschikbare technieken.

Per actie wordt aangegeven in welk jaar of periode de actie is gepland.

De exacte planning inclusief het aantal benodigde uren per actie en het aanwijzen van de uitvoerder, is onderdeel van de bedrijfsvoering van de gemeente en behoort daarom niet tot dit uitvoeringsprogramma.

Enkele doelstellingen zijn omvangrijker en zijn daarom opgedeeld in 'sporen.'

Dit uitvoeringsprogramma gaat niet in op achtergrond en uitleg van de doelstellingen. Daarvoor wordt verwezen naar de Duurzaamheidsvisie zelf.

Inhoud

Ambitie 1 <i>Waddinxveen heeft in 2025 een leefomgeving die gezondheid en welbevinden van mensen positief beïnvloedt</i>	2
Ambitie 2 <i>Waddinxveen is in 2025 CO₂-neutraal en wekt minimaal 25% van haar energie duurzaam op</i>	6
Ambitie 3 <i>Grondstofcycli zijn in 2025 voor 50% gesloten op een zo laag mogelijk schaalniveau</i>	18
Communicatie en educatie	20
Monitoring en borging	22

Ambitie 1

Waddinxveen heeft in 2025 een leefomgeving die gezondheid en welbevinden van mensen positief beïnvloedt

Doelstelling 1

Waddinxveen past, waar mogelijk, scherpe milieunormen toe gedifferentieerd naar gebied.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Actualiseren van de bestaande gebiedsprofielenkaart in het kader van de Omgevingsvisie en het omgevingsplan	In 2010 is de Gemeente opgedeeld in gebieden met verschillende gebruiksprofielen, waar vervolgens per gebied een gewenste milieunorm per sectoraal milieuthema of als geheel (afwegend tussen thema's) voor kan worden bepaald (afhankelijk van de wens hoger dan wettelijke normen). Deze kaart moet geactualiseerd worden en de gewenste milieunormen toegevoegd.	2017
In kaart brengen huidige milieusituatie van de (te bepalen) gebieden voor de gebiedsprofielen kaart	Voor vaststellen van de gebruiksprofielen van gebieden en de mogelijke gewenste milieunormen, is inzicht in de bestaande situatie noodzakelijk	2017
Toepassen van de gebiedsprofielenkaart met gewenste milieunormen in ruimtelijke ordening	Zodra de gebiedsprofielen zijn vastgesteld met de bijbehorende normen moet dit in alle ruimtelijke ordening worden gebruikt	Zo spoedig mogelijk maar in elk geval vanaf 2018

Doelstelling 2

In Waddinxveen is duurzaamheid een integraal onderdeel van alle ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Kennis en vaardigheden vergroten bij gemeentelijke en ingehuurd stedenbouwkundigen en Ruimtelijk ontwikkelaars (RO-ers) voor duurzame gebiedsontwikkeling en -inrichting	Door grotere kennis en door te oefenen zullen RO-ers en stedenbouwkundigen makkelijker het idee van duurzame gebiedsinrichting toepassen en daarbij integraliteit vooropstellen	2016 - 2017
Standaard hulpmiddel inzetten	Mogelijke hulpmiddelen zijn: Breaam of DPL (DuurzaamheidsPrestatie van een Locatie. Dit is gericht op de drie P's, waarbij tevens minimum voor EPL (= EnergiePrestatie van een Locatie) wordt gehanteerd)	2016 - 2025
Energie (met name warmte) krijgt bij elke ruimtelijke inrichting expliciet aandacht in relatie met alle andere aspecten	Waar positioneer je warmte-producerende en -vragende functies en hoe koppel je ze aan elkaar. Mede rekening houdend met 3D-ordenen	2016 - 2025

Doelstelling 3

In Waddinxveen worden onder- en bovengrond zodanig in samenhang geordend dat mogelijkheden tot bovengrondse behoeften, waaronder de energiebehoefte, nu en in de toekomst optimaal worden benut.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Onderzoeken waar en op welke aspecten ordening van de ondergrond noodzakelijk is	Voor het opstellen van de bodemstructuurvisie / energievisie en de uitwerking daarvan in bestemmingsplannen, is onderzoek naar energie- en bodemgebruiksbehoefte en projecties in de toekomst daarvan noodzakelijk	2016 - 2017
Samen met regio 'warmtekaarten-plus' laten maken	Deze kaarten maken per wijk of gebied (bijvoorbeeld glastuinbouwgebied) en soms zelfs per gebouw inzichtelijk of bijvoorbeeld beter verregaande isolatie toegepast kan worden of dat collectieve warmte een oplossing is.	2015 - 2017
Regionaal verkennen van de kansen en wensen om aan te sluiten bij de warmterotonde	De warmterotonde is een infrastructuur voor het vervoer van o.a. restwarmte en aardwarmte. Glasporel+ kan hier ook op aansluiten	2016 – 2017
Overleg met stakeholders voor uitvoering van mogelijkheden uit de structuurvisie ondergrond en energie en met betrekking tot verontreinigde locaties	Projectontwikkelaars en andere relevante bedrijven moeten op de hoogte zijn van de mogelijkheden en kansen en mee kunnen denken over de aanpak	2016 - 2025
Visie op 3D (bodem)structuur meenemen in actualisatie Structuurvisie	In een aparte handreiking wordt uitgewerkt hoe het huidige RO-proces op grond hiervan wordt aangevuld	2017

Doelstelling 4

Gebieden (met verontreinigde bodem) worden naar hun mogelijkheden gebruikt.

Herontwikkeling wordt belemmerd door het risico van extra kosten en door onbekendheid met de huidige regelgeving, beleid en subsidieregelingen. Soms zal worden uitgeweken naar "schone" gebieden. Daardoor wordt een de kans gemist op ontwikkeling naar een "hoogwaardiger" gebruik van deze locaties in combinatie met een verbetering van de bodemkwaliteit ter plekke. Meer kennis van de aanwezigheid van vervuiling en de kansen tot 'voldoende' opschonen in samenhang met de gewenste ontwikkeling, maakt dat ontwikkelaars een aanpak zullen kiezen die kwaliteit aan het gebied toevoegt.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Opstellen korte factsheet ter verspreiding	In de factsheet worden kansen en mogelijkheden geschetst, evenals de voordelen zo te werkt e gaan	2016
Informerende ambtenaren voor wie het van belang is	Ambtenaren krijgen een korte cursus over dit onderwerp	2016
Kennis verspreiden onder ontwikkelaars en relevante ambtenaren met betrekking tot mogelijkheden van gebruik van (enigszins) vervuilde bodem	Met behulp van de factsheet en in gesprekken wordt informatie geboden aan ontwikkelaars over kansen en mogelijkheden	2016 - 2025
Onderzoeken mogelijkheden om braakliggend terrein te beplanten met olifantsgras (bijv. bij de Triangel)	NNRGY Crops exploiteert de grond. Voor het gebruik ervan ontvangt de grondeigenaar een vergoeding. Het gewas kan in de toekomst lokaal verwerkt worden tot grondstof.	2017 - 2018

Doelstelling 5

Het (drink)watergebruik door inwoners en ondernemers is verbeterd: de hoeveelheid gebruikt drinkwater per persoon gaat elk jaar met 0,5% omlaag en de hoeveelheid verontreinigende stoffen is afgenomen.

Kennis van waterverbruik en risico's daarvan is nu minimaal bij inwoners en bedrijven. Via het regionale NME-centrum van de ODMH kunnen scholen lespakketten over onder andere water afnemen. Vermindering van verbruik is ook een belang van de waterschappen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Waterverbruik door bedrijven verminderen door overleg, voorlichting, stimulering en handhaving van onderling gemaakte afspraken	Zowel waterschappen als ODMH komen bij bedrijven. Gezamenlijke aanpak van ook het waterverbruik naar analogie van aanpak vuilwater ligt voor de hand	2016 - 2025
Voorlichting aan volwassen inwoners en jongeren (op scholen en/of elders) over noodzaak vermindering waterverbruik en geven gedragstips	Inwoners verbruiken vrij veel water per persoon, vaak zonder dat zij het zich bewust zijn. Er zijn vele kleine gedragsveranderingen of fysieke aanpassingen mogelijk die verbruik verminderen of meer water laten vasthouden (bijvoorbeeld afzagen regenpijp en gootafvoerwater de tuin in leiden)	2016 - 2025

Doelstelling 6

In Ruimtelijke plannen wordt optimaal gebruik gemaakt van mogelijkheden voor vermindering van geluidshinder .

Actie	Toelichting	Uitvoering
In overleg met geluids- en andere relevante deskundigen kansen zoeken en benutten	Aansluiting bij mobiliteitsbeleid ligt voor de hand, maar andere opties zijn soms minder vanzelfsprekend. Gebruik maken van inspiratie en deskundigheid van anderen ligt dan voor de hand	2016 - 2025
Consolideren van stille(re) gebieden	Hierbij zullen de Europese geluidkaarten worden gebruikt	2016 - 2025

Doelstelling 7

Maximaal rekening houden met luchtkwaliteit en risico's voor betrokken doelgroepen bij ruimtelijke inrichtingen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Afspraken maken met GGD over samenwerking bij RO voor kwetsbare groepen en waar fijnstofomstandigheden slecht zijn	Door basisafspraken kan de advisering van de GGD met betrekking tot fijnstof en gezondheid worden ingepast	2016 - 2017
Opvolgen adviezen GGD met betrekking tot fijnstof		2016 - 2025

Doelstelling 8

Groen wordt ingezet om fijnstof af te vangen.

Wat gebeurt er al? – In het beheer van de openbare ruimte wordt er zoveel mogelijk gestreefd naar het behoud van de massa van bomen. In het komende Groenstructuurplan wil de gemeente verankeren dat voor elke gekapte boom een vervangende boom (of bomen) moet worden gepland die een gelijke belevingswaarde én milieuwaarde heeft. Onder milieuwaarde valt ook de CO₂-afvangcapaciteit.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Afspraken maken met bedrijven en bedrijventerreinen en met inwoners meer en hoger groen aan te planten	Bij voorkeur wordt ingezet op vrijwilligheid bij andere partijen om de mogelijkheden hiervoor te benutten	2016 - 2025
Uitwerken mogelijkheden in bestemmingsplannen voor (verplichte) toepassing hoger groen; eventueel samengaan met opties van "belonen"	Regels over het plaatsen van hoger groen en bomen combineren met vergroten van de bouwhoogte	2016 - 2017
Voorlichting geven over nut en mogelijkheden Groene Daken	Ook groen op daken kan fijnstof afvangen. Voorlichting hierover kan gegeven worden aansluitend bij andere duurzaamheidscommunicatie. In het regionale energieloket wordt technische informatie opgenomen over aanpak	2016 - 2017
Groene Daken plaatsen op gemeentelijk vastgoed	Waar mogelijk (bijvoorbeeld als de dakconstructie het toelaat) op gemeentelijke gebouwen groene daken leggen	2017 - 2025

Doelstelling 9

Bij ruimtelijke ordening en beheer openbare ruimte wordt groen ingezet als kwaliteitsbevorderend, zodat het Waddinxveense woon- en werkklimaat gunstig bekend zal staan als zeer groen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Stimuleren van groene daken	Zie ook doelstelling 2	2016 - 2017
Pakken van kansen ter bevordering van biodiversiteit en beschermde soorten bij alle relevante maatregelen en acties	Bij inrichting openbare ruimte (zie groenstructuurplan en plan beheer openbare ruimte) en bij renovaties en nieuwbouw	2016 - 2025

Doelstelling 10

Gemeente Waddinxveen behoort tot de schoonste gemeenten in Zuid-Holland.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Zoveel mogelijk voorkomen van vervuiling van oppervlakte- en grondwater	Laatste grote vervuilingen van water aan pakken door middel van overleg, kennisdeling en voorlichting met relevante partijen (bijvoorbeeld landbouw) en inwoners	2016 - 2017
Aanpak zwerfafval	Opgepakt in plan van aanpak Zwerfafval (zie ook ambitie drie: circulaire economie)	2016 - 2025

Doelstelling 11

Regionaal wordt gezorgd voor handhaving op de natuuraspecten uit omgevingsvergunningen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Regionaal regelen dat voldoende toetser en handhavers beschikbaar zijn	Voor de hele regio is een toetser/handhaver per gemeente niet nodig. Het ligt voor de hand om deze toetsers/ handhavers onder te brengen bij de ODMH, omdat daar ook de andere Milieu- en omgevingsgerelateerde toetsers en handhavers zijn ondergebracht.	2016 - 2017

Ambitie 2

Waddinxveen is in 2025 CO₂-neutraal en wekt minimaal 25% van haar energie duurzaam op

Doelstelling 1

In 2025 is de CO₂-uitstoot veroorzaakt door wegverkeer verminderd met 30% ten opzichte van 2013.

Spoor 1. Fietsen maken tot een aantrekkelijk alternatief voor autogebruik.

Conform het Mobiliteitsplan 2013 – 2030 stimuleert de gemeente het fietsgebruik voor afstanden < 7,5 km boven het gebruik van de auto. In het SER-energieakkoord is de ambitie opgenomen om het aandeel van schone tweewielers in verplaatsingen te verhogen naar 35% in 2030. De modaliteitgegevens van Waddinxveen zijn nog niet bekend, maar zodra deze beschikbaar zijn gaat de gemeente monitoren op het aandeel fietsen ten opzichte van overig vervoer. In onderstaande tabel de acties die de gemeente oppakt vanuit het Mobiliteitsplan (in donkergroen) en de acties die ze vanuit deze visie gaat ondernemen (in zwart).

Actie	Toelichting	Uitvoering
Directe fietsverbindingen aanleggen	Logische routes worden ingericht en de noodzaak tot omrijden wordt voorkomen. Fietsennetwerk is in kaart gebracht en ontbrekende schakels worden aangelegd.	Reeds gestart
Snelle verplaatsingen per fiets mogelijk maken	Zo min mogelijk vertraging door bijv. verkeerslichten. Daarnaast met regio onderzoeken of het mogelijk is om fietsers voorrang te verlenen op rotondes. Dit wordt opgenomen in het Regionaal Verkeer- en Vervoerplan (RVVP).	Reeds gestart
Comfortabele fietspaden	Een vlakke (asfalt)verharding	Reeds gestart
Fietsen zo veilig mogelijk maken	Het voorkomen van ongevallen en op plekken waar (sociale) onveiligheid wordt ervaren, zorgen voor goede verlichting.	Reeds gestart
Voldoende en kwalitatief hoogstaande fietsenrekken	onder andere in centrum en bij stations	Reeds gestart
Onderzoeken mogelijkheden plaatsen OV-fietsen op stations	Het gaat hier om een nieuwe mogelijkheid met onbewaakte stallingen en een “sleutelautomaat.” Haalbaarheden worden nu onderzocht.	Reeds gestart
Inzetten op een hoogwaardig busnetwerk in Waddinxveen	De provincie verleent de concessie voor het busvervoer en de gemeente is betrokken bij het opstellen van de voorwaarden. Het is vervolgens aan de vervoerder om dit te vertalen naar een busnetwerk	Reeds gestart
Gebruik elektrische fiets stimuleren	Informeren en faciliteren (semi-) publieke oplaadpunten elektrische fietsen en scootmobiel	2018 - 2025
Doorstart campagne <i>iBike, en jij?</i> (zie oranje kader)	Stimuleren fietsen onder inwoners in combinatie met een interne campagne	2017
Motiveren medewerkers gemeente om vaker de auto te laten staan	- Interne campagne voeren naar voorbeeld van ODMH “I-bike, en jij?” - Gunstige fietsvergoedingen/fietsenplan - Aantal parkeerplaatsen bij gemeentehuis verminderen - Stimuleren flex- /thuiswerken	2017

De campagne **iBike, en jij?** van ODHM 2008-2014 was erop gericht om fietsen onder de inwoners van Midden-Holland te stimuleren. Een succesvolle actie. Wij gaan onderzoeken hoe we hier een lokale doorstart aan kunnen geven, specifiek gericht op de inwoners van Waddinxveen.

Spoor 2. Stimuleren gebruik Openbaar Vervoer voor regionale verplaatsingen.

Conform het Mobiliteitsplan 2013 – 2030 versterkt de gemeente het Openbaar vervoer (OV) en bevordert ze het gebruik ervan. In het plan staan enkele acties omschreven.

Wat hebben we al bereikt?

Het gebruik van de trein zal aantrekkelijker worden door de volgende ontwikkelingen:

- eind 2016 wordt de frequentie in de ochtend- en avondspits verhoogd naar 4 keer per uur in het kader van het HOV-NET Zuid-Holland noord
- eind 2017 komt er een nieuw station: Waddinxveen Triangel

Spoor 3. Stimuleren toename van het aantal energiezuinige voertuigen.

Hierbij gaat het om elektrische en hybride voertuigen en voertuigen die rijden op aardgas of op andere alternatieve brandstoffen, zoals biogas. Gebruik van schone voertuigen leidt tot een schonere lucht, minder uitstoot van CO₂ en minder fossiel energieverbruik. De gemeente richt zich in haar ambitie vooral op elektrisch vervoer. Dit sluit aan bij de afspraken van het SER-energieakkoord: het landelijke streven is om in 2020 een aantal van 200.000 elektrische auto's te bereiken en in 2025 1 miljoen. De uiteindelijke ambitie is 100% CO₂-emissievrije nieuwe auto's in 2035.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Faciliteren oplaadpunten voor elektrische auto's door middel van het Vergunningenmodel	Zie bijlage 3 bij de visie. Dit model wordt succesvol toegepast in onder andere Alphen aan den Rijn	2016
Meewerken aan plaatsing laadpalen in de openbare ruimte door externe partijen (zoals de provincie)	Daar waar het past binnen de gemeentelijke plannen en kaders	Doorlopend
Inspelen op nieuwe ontwikkelingen van alternatieve brandstoffen	Onder andere faciliteren vulpunten LNG voor met name vrachtvervoer. En wellicht in toekomst: waterstof.	2016 – 2025
Bevorderen verduurzaming mobiliteitsmanagement op bedrijventerreinen	Zie ook doelstelling 9, spoor 3	

Spoor 4: Stimuleren duurzaam autogebruik.

Emissies van schadelijke stoffen worden beperkt door autodelen en rijden met de juiste bandenspanning.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Uitbreiden carpoolplaatsen	Waddinxveen beschikt over twee carpoolplaatsen. Wegens succes zal de plek bij de Goudsepoort worden uitgebreid. Indien nodig wordt er gezocht naar een derde locatie.	2017
Onderzoeken mogelijkheden stimuleren en faciliteren diensten als GreenWheels, MyWheels, SnappCar, ConnectCar, etc.	In Waddinxveen is autodelen vooral een interessante optie voor mensen die aanschaf van een tweede auto overwegen.	2016 - 2017
Samen met ondernemers acties "Band op Spanning" organiseren	Bij een actie geven deskundigen advies aan autobezitters en brengen de band op de juiste spanning. Zie ook het blauwe kader.	2016 - 2017

Band op Spanning - Meer dan de helft van de auto's in Nederland rijdt met een te lage bandenspanning. Dit kost jaarlijks ca. 150 miljoen liter extra brandstof en veroorzaakt 360 miljoen kg extra CO₂-uitstoot. Daarnaast veroorzaken auto's met onderspanning ongelukken door een langere remweg en slechtere wegligging. Rijden met de juiste bandenspanning scheelt dus geld, brandstofverbruik, uitstoot van schadelijke stoffen en zorgt voor een veiligere situatie op de weg.

Doelstelling 2

Waddinxveen heeft een regionaal duurzaam bouwen-beleid met hogere energie-ambities dan het Bouwbesluit.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Actualiseren regionale duurzaam-bouwen-beleid uit 2012	Door ambities met betrekking tot duurzaamheid (met name op energiegebied) vast te leggen in geactualiseerd beleid voor de regio wordt het voor de gemeente(n) makkelijker in overleg met ontwikkelaars scherpere afspraken te maken.	2016
Er wordt voor gezorgd dat op duurzaamheidseisen en -afspraken in de bouw wordt getoetst en gehandhaafd	De huidige Bouw- en Woningtoezicht (BWT)-handhavingsprioriteiten bevatten niet de Bouwbesluit-eisen op duurzaamheidsgebied of de onderlinge afspraken tussen gemeente en ontwikkelaars of woningcorporaties.	2016 - 2025

Doelstelling 3

Duurzaamheidseisen en -afspraken in de bouw worden getoetst en gehandhaafd.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Vastleggen in het handavingsplan BWT dat de duurzaamheidseisen uit het Bouwbesluit worden getoetst en gehandhaafd	Behalve opnemen als handhavingsprioriteiten voor BWT van deze aspecten zijn opgenomen moeten de BWT-ers er ruimte (uren) voor hebben	2016 - 2025
Vastleggen in het handavingsplan BWT dat de duurzaamheidseisen die tussen gemeente en ontwikkelaars worden afgesproken worden getoetst en gehandhaafd	De gemaakte afspraken moeten worden doorgegeven aan de BWT-ers; bij niet nakomen wordt de gemeente hierover geïnformeerd, zodat stappen genomen kunnen worden	2016 - 2017
Zorgen voor uitvoering hiervan door BWT	Jaarlijkse evaluatie van BWT-taken op deze aspecten	2016 - 2025

Doelstelling 4

De niet-gemeentelijke gebouwen in Waddinxveen zijn in 2025 energiezuinig: bestaande bouw is minimaal 50% zuiniger dan in 2012 en nieuwbouw is energieneutraal.

Spoor 1: Stimuleren van hogere ambities bij ontwikkelaars en bouwers en helpen uit te voeren.

Bijvoorbeeld met behulp van het gebruik van een bestaand en door rijk goedgekeurd instrument als hulpmiddel bij vaststellen aanpak en eisen voor duurzaamheid in de bouw.

GPR Gebouw is een middel om duurzaamheidsprestaties de van bestaande bouw, nieuwbouw en grootschalige renovatie van woning- en utiliteitsbouw te meten. Het geldt voor iedere fase van duurzaam bouwen: beleid, ontwerp, realisatie en renovatie. GPR Gebouw wordt erkend door landelijke overheid en sluit aan op wet- en regelgeving. Door bij projecten (in de regio) een nationaal bekend instrument (altijd hetzelfde) te gebruiken, kunnen projecten onderling (in de regio) worden vergeleken en kunnen externe partijen heldere boodschappen krijgen over het duurzaamheidsniveau van in de gemeente aanwezige gebouwen. Het hier opnemen van een ambitie hoger dan het Bouwbesluit dient een signaal aan bouwers te zijn, en kan door de gemeente in afspraken met ontwikkelaars worden meegenomen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Stimuleren gebruik GPR-Gebouw voor bestaande en nieuwe gebouwen met een ambitie hoger dan de eisen in het bouwbesluit	Regionaal is een koepellicentie voor GPR-gebouw beschikbaar waar ontwikkelaars gebruik van kunnen maken.	2016 - 2025
Stellen ambities en opnemen in duurzaam bouwbeleid	Voor een te gebruiken hulpmiddel (GPR-gebouw) wordt een minimale score voor energie genoemd boven bouwbesluitnorm plus minimale score voor de rest (o.a. water, materialen (van duurzame herkomst en hergebruik op zo kort mogelijke afstanden), binnenklimaat etc.) om uitruil te voorkomen en te voorkomen dat aanscherping bouwbesluit deze normen weer voorbijgaat.	2016
Bij ruimtelijke ontwikkelingen afspraken maken met ontwikkelaars over hogere ambities	Privaatrechtelijk afspreken met eigenaren, ontwikkelaars en bouwsector geeft kansen om boven bouwbesluitnormen te ontwikkelen (bijv. in prestatieafspraken en exploitatieovereenkomsten).	2016 - 2025
Zoeken naar mogelijkheden om ontwikkelaars of gebouweigenaren met plannen met hogere ambities te belonen	In ieder geval onderzoeken bij het actualiseren van de legesverordening of het verlagen of schrappen van leges voor bouwplannen die passen binnen de duurzaamheidsdoelstellingen van deze visie mogelijk is. Wordt al succesvol toegepast in Enschede.	2017 - 2018
Afspraken maken met woningcorporaties om de sociale huurwoningen te verduurzamen	De gemeente gaat in het kader van de actualisatie van de Woonvisie in gesprek met Woonpartners.	2016 - 2017
Maatregelen nemen in gemeentelijke gebouwen met gebruik van GPR	Dient mede als voorbeeld voor anderen	2016 - 2025
Wijkgerichte aanpak energiebesparing	Eind 2015 wordt gestart met een aanpak gericht op de Vondelwijk/ Oranjewijk. Doel is huiseigenaren stimuleren tot het nemen van energiebesparende maatregelen en het organiseren van een collectieve inkoop van deze maatregelen. Bij succes de aanpak ook in andere wijken inzetten.	2015 - 2016

Spoor 2. Uitbreiden van financiële mogelijkheden om de energieprestatie bestaande bouw te verbeteren

Om het nemen van maatregelen ook voor smallere beurzen mogelijk te maken en zogenaamde terugverdiëntijden in te korten zijn verschillende maatregelen mogelijk. Vaak is daarbij samenwerken met andere partijen nodig.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Overleg met maatschappelijke organisaties en financierders over opzetten financieringsmogelijkheden	Gemeente kan ideeën aandragen, die elders worden toegepast (b.v. voorfinanciering, die op basis van lagere energierekening kan worden teruggewonnen).	2017
De bestaande nationale energiebespaarrekening wordt ruim onder de aandacht gebracht	Bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) bestaat een nationale gunstige leningsmogelijkheid voor energiebesparingsmaatregelen aan woningen. Deze regeling is op dit moment onvoldoende bekend.	2016

Doelstelling 5

Geluidssaneringen van rijkswege worden gekoppeld aan energiemaatregelen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Stimuleren van bewoners van huizen waar geluidssanering plaatsvindt om ook energiemaatregelen toe te staan	Voor een deel kan het budget voor de geluidssanering hiervoor worden gebruikt, deels moet de bewoner zelf bijdragen. Door de combinatie is deze bewoner wel veel goedkoper uit. De maatregelen op energiegebied verdienen zichzelf terug via de energierekening.	2016 - 2018

Doelstelling 6

Waddinxveen heeft eind 2016 een overzicht van de behoefte aan energie (ook in de toekomst) en hoe die duurzaam zou kunnen worden gedekt. In 2025 is minimaal 25% van deze mogelijkheden uitgevoerd.

Spoor 1: Inzichtelijk krijgen energiegebruik en -behoefte en mogelijkheden duurzaam aan de behoefte te voldoen

Actie	Toelichting	Uitvoering
Vaststellen huidige energiegebruik (nulmeting)	Wat verbruiken de verschillende groepen gebruikers in Waddinxveen en in regio (zowel elektriciteit als warmte/koude)	2016-2017
In kaart brengen toekomstige energiebehoefte (in minimaal 2 scenario's)	De energiebehoefte (warmte/koude en elektriciteit) kan sterk verschillen afhankelijk van wel of niet benutten van besparingspotentieel. Omdat oplossingen waarschijnlijk regionaal moeten plaatsvinden, verdient het aanbeveling deze scenario's op regioniveau (en waar nodig	2016 - 2017

	wijder) vast te stellen.	
Betrekken inwoners en bedrijven	De verschillende partijen zullen informatie moeten aandragen en in een later stadium meedenken, daarom al vanaf begin betrekken; netwerkanalyse en bijeenbrengen van de partijen is daarvoor nodig.	2016 - 2025
In kaart brengen mogelijkheden duurzame energieopwekking	Dit moet een beeld geven van de mogelijke combinaties van duurzame energiedragers en de ruimtelijke inpassing daarvan, die kunnen worden gebruikt om op duurzame wijze in de energiebehoefte te voorzien (bijvoorbeeld: hoeveel procent van de toekomstige energiebehoefte zou kunnen worden gedekt door wind of biomassa uit de eigen Gemeente?).	2016 - 2018

Spoor 2: Concreet van start gaan met vergroting duurzame, lokale energieopwekking.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Ondersteunen inwonersinitiatieven bij zonnepaneel-wijkaanpak	Inwoners die met een wijkgerichte aanpak een versnelling van de aanschaf van zonnepanelen willen bewerkstelligen worden ondersteund door de gemeente	–2016 -2017
Oproepen tot en ondersteunen van oprichting lokale energie-coöperatie	Inwoners kunnen gezamenlijk duurzame energie opwekken onder gunstige belastingregimes. Vaak is enige (administratieve) ondersteuning gewenst	2016 - 2020
Aansluiten met bijvoorbeeld communicatie-uitingen (onder andere op het regionale energieloket) bij initiatieven van anderen voor collectieve aanschaf van (bijvoorbeeld) zonnepanelen	Zowel marktpartijen als maatschappelijke organisaties bieden ontzorg-trajecten voor aanschaf goede en betaalbare zonnepanelen of –boilers. Gemeente kan aansluiten door inwoners te stimuleren.	2016 -2025
Zorgen dat de gemeentelijke gemalen zuiniger energie gebruiken	Verschillende gemeenten in de regio hebben hier al stappen in gezet of gaan dat doen. Waddinxveen gaat zich hier vanaf eind 2015 bij aansluiten.	2015 - 2017

Doelstelling 7

Waddinxveen heeft veel biomassa voor energieproductie.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Aanplanten van groen dat oogstbaar is voor bio-energieproductie	Op geschikte locaties in de openbare ruimte.	2016 - 2025
Stimuleren van aanplant van 'oogstbaar groen' voor biomassa voor energieproductie	Door voorlichting, gesprekken en afspraken met (private of marktgerelateerde) terreinhouders kan daar de hoeveelheid 'oogstbaar groen' omhoog worden gebracht	2016 - 2025

Doelstelling 8

In de Gemeente Waddinxveen wordt niet geboord naar fossiele brandstoffen.

Gebruik van fossiele brandstoffen draagt bij aan het klimaatprobleem. Winning van nieuwe bronnen uit de bodem van Waddinxveen staat dan ook haaks op de (gemeentelijke) energieambitie. Ook de ruimtelijke, landschappelijke en mogelijk ondergrondgerelateerde impact van boren naar en oppompen van fossiele brandstoffen is onwenselijk. Na het VNG-standpunt uit 2015 dat schaliegasboringen onwenselijk zijn, is voor de langere termijn een gemeentelijk én regionaal standpunt over afwijzen van boringen naar alle soorten fossiele energie op zijn plaats.

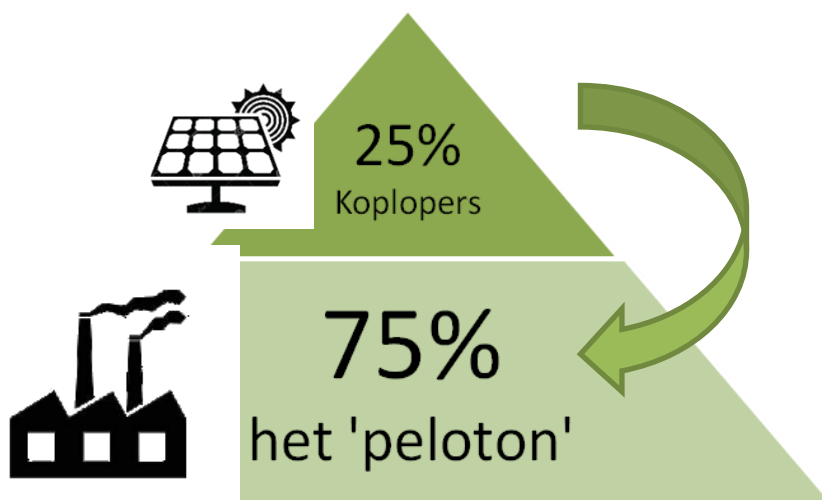
Actie	Toelichting	Uitvoering
Opstellen fossiele brandstof vrije verklaring op regionaal niveau	Nagenoeg alle gemeenten in de regio hebben, evenals de VNG, verklaard dat zij schaliegasvrij willen blijven. Een aantal gemeenten heeft deze verklaring uitgebreid naar ook andere fossiele brandstoffen. Voor de duidelijkheid en de langere termijn dient dit statement in een regionale verklaring herhaald te worden	2016
Verspreiden schaliegasvrijverklaring en lobbywerk bij het kabinet	Om daadwerkelijk schaliegasvrij te kunnen blijven moet het rijk akkoord gaan met dit (regionale) voornemen.	2016-2025

Doelstelling 9

De gemeente draagt bij aan het bevorderen van duurzaam ondernemen.

Spoor 1. Aangaan samenwerking tussen gemeente en ondernemers die koploper zijn op het gebied van duurzaamheid, daar waar wederzijdse inspanning nodig is om innovaties mogelijk te maken en om te dienen als inspiratiebron voor anderen.

In Waddinxveen is een aantal bedrijven "koploper" op het gebied van duurzaamheid. Duurzaamheid is in hun bedrijfsvoering geïntegreerd en maakt onderdeel uit van hun visie en missie. De gemeente waardeert de aanwezigheid van dergelijke initiatiefnemers en wil waar mogelijk samenwerken met deze ondernemers en hen ondersteunen en faciliteren.

Om koplopers te ondersteunen in hun initiatieven is bekendheid met dergelijke ondernemers en hun wensen nodig. De samenwerking tussen de gemeente en het Duurzaamheidsplatform Waddinxveen (DPW) is daarvoor van nut, naast een actieve houding van de gemeente zelf om met dergelijke ondernemers in gesprek te gaan. Het DPW is ook een geschikt platform om ondernemers te stimuleren en te laten zien hoe verduurzaming tot financiële voordelen en een sterkere marktpositie kan leiden.

De gemeente wil de samenwerking met DPW verder afstemmen om bij te dragen aan het agenderen van onderwerpen ter behandeling in het platform of juist in bredere context ter stimulering van duurzaam ondernemerschap. Indien commitment nodig is om initiatieven vanuit de markt mogelijk te maken wil de gemeente daarin zo veel mogelijk faciliteren.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Versterken contact met DPW, onder andere:	- De gemeentelijke uitvoeringsagenda wordt in overleg met DPW afgestemd en opgesteld. - Wethouder zal geregeld toehoorder zijn bij DPW-bijeenkomsten - Gemeente sluit in hoedanigheid als bedrijf en werkgever aan bij DPW	2016
Ondersteunen acties DPW	Daar waar de gemeente een faciliterende rol kan vervullen zal zij deze op zich nemen, afhankelijk van bijkomende voorwaarden.	2016 - 2025
Toewerken naar een convenant tussen koplopers, gemeente en andere relevante partijen	Voor koplopers die deelnemen aan het convenant worden bepaalde processen versoepeld. Doelen: zelfregulering ondernemers, versterken vertrouwensband tussen gemeente en ondernemers en bijdragen aan ondernemersvriendelijkheid. Welke processen en onder welke voorwaarden, wordt nader bepaald.	2016 - 2018
Promoten koplopers in communicatie	Zo wordt bij de bedrijfsbezoeken door het college prioriteit gegeven aan koplopers	2016 - 2025
Organiseren jaarlijkse lokale duurzaamheidsbijeenkomst ondernemers		2016
Deelname continueren aan Greenport Westland-Oostland	Dit samenwerkingsverband heeft o.a. de ambitie de glastuinbouwsector te verduurzamen. Zo wordt er ingezet op CO ₂ reductie door het draaien van proeven met LED-verlichting in de kassen. Dit draagt ook bij aan het verminderen van lichthinder.	2016 -2025

Spoor 2. De gemeente faciliteert (waar mogelijk) marktinitiatieven voor duurzaam ondernemerschap. Hieronder vallen de onderstaande mogelijke acties:

Actie	Toelichting	Uitvoering
Inzet van accountmanager bedrijven ("bruggenbouwer" tussen ondernemers en gemeente)	Accountmanager heeft oog voor duurzame initiatieven en de daarvoor benodigde randvoorwaarden in gesprekken met en actieve benadering van ondernemers	Reeds gestart
Duurzame initiatieven steunen	Bij bekendmaking van initiatief commitment nagaan en toetsing uitvoeren aan wet en regelgeving. Bij commitment meedenken over mogelijke ondersteuning vanuit gemeente en daar afspraken over maken	2016 - 2025
Stimuleren en faciliteren	Bedrijven informeren over bestaan van regelingen	2016 - 2025

gebruik landelijke en provinciale regelingen	(subsidies) en hoe deze aan te vragen. Waar wenselijk en nodig, gezamenlijk aanvragen regelen	
Informereren over actuele milieu-/energiemeters	Indien voldoende vraag ernaar ontwikkeld is, gaat de gemeente over op het aanbieden van een gratis startabonnement Milieubarometer en Kansen bij Verkassen (zie blauwe kaders).	2017 - 2019
Ondersteunen werkgroep Fairtrade	Faciliteren bij het verspreiden van de boodschap en bij acties die gericht zijn op uitbreiding van het aantal deelnemers	2016 - 2017

De Milieubarometer

De Milieubarometer is een online milieuregistratie die de milieuprestatie, CO₂-footprint en bijbehorende kosten van een bedrijf eenvoudig en snel zichtbaar maakt. Ook maakt het inzichtelijk op welke terreinen en met welke maatregelen het bedrijf het meest kan verbeteren en besparen.

De tool wordt aangeboden door Stichting Stimular en is inmiddels bij 2500 bedrijven in gebruik. Ruim 60 andere gemeenten bieden een gratis startabonnement aan.

Kansen bij Verkassen

Kansen bij Verkassen is een milieuwijzer voor MKB-bedrijven bij nieuwbouwen, verbouwen, renoveren en verhuizen.

Deze online wegwijzer geeft snel inzicht in kansen voor duurzaamheid en kostenbesparing. Ook dit is een instrument van Stichting Stimular en ruim 60 gemeenten bieden het aan.

Wat is al gedaan? – Waddinxveen is 'Fairtrade Gemeente'

Dit houdt in dat winkels, bedrijven, organisaties en de gemeente samenwerken om ervoor te zorgen dat steeds meer producten worden verkocht en gekocht die met respect voor mensen en hun omgeving zijn gemaakt. Er zijn op dit moment al twintig deelnemers en de werkgroep Fairtrade werkt er hard aan om dit aantal sterk te laten groeien.

Spoor 3. Behoud van samenwerking tussen gemeente en ondernemers ter verduurzaming van bedrijventerreinen en winkelconcentraties.

Op een duurzaam bedrijventerrein/winkelconcentratie werken ondernemers en overheden samen om de milieubelasting te verminderen en de ruimte efficiënter te gebruiken. Dit om de economische prestaties van individuele ondernemingen te verbeteren en om de werklocaties langer levensvatbaar te houden. Energiezuinige panden verhuren immers beter, waardoor er minder leegstand is en de algehele aantrekkingskracht van een werklocatie verbetert. Vooral op bedrijventerrein Coenecoop wordt al geregeld gezocht naar mogelijkheden om te verduurzamen en is al enige tijd glasvezel aanwezig. Het KeurmerkVeilig ondernemen-traject heeft door het bewerkstellingen van veiligere werklocaties als effect dat ze daarmee ook langer meegaan. Dergelijke trajecten zijn reeds opgestart op de Dorpstraat, het Koningin Wilhelminaplein, Gouweplein en ook op Coenecoop.

Er is echter nog veel winst te behalen. Met name op het gebied van energiebesparing, mobiliteitsmanagement en grond- en afvalstromen liggen nog grote kansen. De gemeente gaat actief samenwerken met de bedrijvenverenigingen en initiatieven faciliteren.

DPL-BT:

Duurzaamheidsprestatie op Locatie voor Bedrijventerreinen

Dit is een hulpmiddel voor de nulmeting van een bedrijventerrein. Het meet 18 aspecten die verdeeld zijn over de thema's Planet (milieu), People (sociaal-maatschappelijk) en Profit (economie). De resultaten worden vergeleken met overeenkomstige bedrijventerreinen. De uitkomst wordt weergegeven als een rapportcijfer. DPL-BT is al succesvol toegepast in onder andere Boskoop, Bodegraven-Reeuwijk en Rotterdam.

Wat is er al gedaan? – DPL-BT Coenecoop

In 2014 heeft Stichting Groene Hart in opdracht van de provincie en in samenwerking met Grontmij en IVAM een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor verduurzaming van bedrijventerreinen. De nulmeting werd uitgevoerd middels een DPL-BT. Coenecoop haalde een score van 6.4. In workshops zijn vervolgens 5 urgente en haalbare maatregelen bepaald. De volgende projecten zijn hieruit voortgekomen:

1. Profileren & positionering van bedrijventerrein
2. Alle bedrijfsdaken vol met zonne-energie
3. Geld verdienen met (klein) bedrijfsafval
4. Optimale benutting nieuw treinstation
5. Oplossen parkeerproblematiek met korte & lange termijn maatregelen,

Actie	Toelichting	Uitvoering
Meewerken aan projecten voortkomend uit DPL-BT 2014 met betrekking tot Coenecoop	Trekkersrol ligt bij ondernemers. De gemeente pakt dit vraaggericht op en verleent (juridische) medewerking binnen passende kaders	2016 - 2017
Onderzoeken mogelijkheden uitrollen van DPL-BT bij overige bedrijventerreinen		2017
Voortzetten van Keurmerk Veilig ondernemen trajecten op werklocaties		2016 - 2025
Flexibiliteit nastreven in bestemmingsplannen	Onafhankelijke begeleiders inzetten	2016
Onderzoeken mogelijkheden Gebieds-ESCo in samenwerking met verenigingen bedrijventerreinen / DPW	Zie onderstaand blauw kader	2018 - 2025
Bevorderen verduurzaming mobiliteitsmanagement van zowel personen- als goederenvervoer i.s.m. verenigingen bedrijventerreinen en DPW	In 2014 heeft de ODMH een pilot gedaan naar goederenvervoer bij 7 bedrijven in de regio en één in Waddinxveen: vervoersscan (nulmeting) en voorstel verbetermaatregelen. De gemeente gaat onderzoeken hoe deze pilot een doorstart kan krijgen en uitgebreid kan worden	2016 - 2017

GebiedsESCo

ESCo is een afkorting voor Energy Service Company. Bij een GebiedsESCo gaan deelnemers op een bedrijventerrein of kantoorlocatie een samenwerking aan. De deelnemers investeren, op basis van collectieve afspraken, in energiebesparende maatregelen voor hun werkterrein. De winst die ze hiermee behalen, vloeit terug in het fonds. Deze winst wordt ingezet voor verdere collectieve verduurzaming. Succesvolle voorbeelden zijn Bedrijventerrein Plaspoelpolder in Rijswijk en Lage Weide in Utrecht.

Doelstelling 10

Waddinxveen voldoet voor openbare verlichting (OVL) aan de doelstellingen uit het SER-energieakkoord.

Om de doelstellingen voor 2020 te behalen, moet de gemeente flink investeren. Met name op energiebesparingsmaatregelen en op energiemanagement is er een inhaalslag te maken. Daarnaast is er meer dan een verdubbeling nodig in zuinige verlichting. Hier is de gemeente sinds 2014 mee gestart door bij nieuwe ontwikkelingen standaard te kiezen voor LED (bijvoorbeeld bij het Nieuwe Centrumplan).

Actie	Toelichting	Uitvoering
Continueren deelname aan Rijksmonitoring Energieakkoord	Controleren of doelstelling uit SER-energieakkoord behaald gaat worden en vaststellen of er meer inzet nodig is.	2015 - 2020
Opstellen lichtbeleid: uitgangspunt is minder en gedifferentieerde verlichting	Sinds 2012 wordt er een dimregime toegepast bij nieuw en groot onderhoud, dit willen we bij het hele park toepassen. Lichthinder is hiervoor ook een aanleiding. Richtlijnen voor veiligheid, zoals het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW), worden in acht genomen.	2016
Vanaf medio 2016 wordt minimaal bij vervangingen en groot onderhoud LED toegepast	Financieringsmogelijkheden en haalbaarheid worden onderzocht. Bij financiële haalbaarheid wordt eerder LED toegepast.	2016 - 2025
Inspringen op nieuwe technieken en ontwikkelingen in de markt	Zoals OVL op zonne-energie en Glow-In-The-Dark wegmarkeringen. Indien dit rendabele oplossingen worden, dit meenemen in beheerplannen en beleid.	2018 - 2025

Doelstelling 11

De energieprestatie van het nieuwe gemeentehuis wordt binnen de kaders van het Raadsbesluit verbeterd door toepassing van innovatieve technieken.

Het gemeentelijk vastgoed is in 2025 CO₂-neutraal. Leegstand wordt voorkomen. Indien renovatie de meest duurzame optie is, heeft dit de voorkeur boven nieuwbouw. Dit wordt per geval afgewogen.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Groen meerjaren-onderhoudsplan gemeentelijk vastgoed	Het meerjarenonderhoudsplan dat in de vastgoednota wordt opgenomen zal expliciet een programma bevatten voor verbeteringen op energiegebied	2016
Bij bouw- en renovatieplannen gebruik maken van GPR (zie ook doelstelling 4 van ambitie 2)		
In het op te stellen integraal huisvestingsplan onderwijs worden de kaders van deze visie meegenomen	Aandachtspunt hierbij is wijze van financieren, verschillende mogelijkheden, zoals instellen van ESCo's, kunnen hierbij een optie zijn.	2016
Duurzaamheid meenemen in renovatie Coenecoop college	In het voorbereidend onderzoek naar de renovatie van het Coenecoop college worden mogelijkheden voor duurzame bouw onderzocht en zoveel mogelijk toegepast.	2015 – 2016
Voorlichting aan gebruikers gemeentelijke gebouwen	Educatieprogramma's en energiebesparingschecks	2017 - 2025

Doelstelling 12

Tot 2025 vindt er een jaarlijkse besparing plaats van minimaal 2% op het gemeentelijk energieverbruik en de gemeente gebruikt in 2025 decentraal opgewekte, duurzame energie

Actie	Toelichting	Uitvoering
Toepassen Energiemanagement	Onder andere door plaatsen van slimme meters bij gemeentelijke aansluitingen. Wordt succesvol toegepast door Alphen a/d Rijn en Bodegraven-Reeuwijk.	2017
Monitoring energieverbruik eigen organisatie	bijvoorbeeld met behulp van online tool eSight	2016 - 2025
Aanstellen energiemanager	Verantwoordelijk voor monitoring van alle gemeentelijke aansluitingen en gemachtigd om hierop acties te ondernemen	2016
Energiebesparingschecks maatschappelijk vastgoed	bijvoorbeeld bij sportgebouwen	
Voorlichting en educatie	Voor de gebruikers	2017
Zonnepanelen plaatsen op gemeentelijke daken	Indien mogelijk op dak gemeentehuis en zoeken naar opties plaatsen op overige daken (bijvoorbeeld sportgebouwen)	2016
Organisaties helpen bij vinden en benutten van financieringsmogelijkheden	Scholen en sportverenigingen kunnen geregeld gebruik maken van goedkope leningen en/of subsidie om hun gebouwen energetisch zuiniger te maken, maar zijn niet altijd op de hoogte	2016 - 2025

Ambitie 3

Grondstofcycli zijn in 2025 voor 50% gesloten op een zo laag mogelijk schaalniveau

Doelstelling 1

In 2020 is het restafval per inwoner gedaald naar 100 kilo, het scheidingspercentage van inwoners is gestegen naar 75 %, recycling is verhoogd naar 85% en hergebruik is 60%. Deze percentages zijn in 2025 elk nog eens met 5 procent verbeterd.

Op dit moment stelt de gemeente een Grondstoffenbeheerplan op. Hierin komt te staan hoe de gemeente om zal gaan met haar afvalinzamelingstaken. In het plan worden concrete acties verbonden aan bovenstaande doelstelling. In aanloop naar het definitieve beleidsplan worden een aantal opties onderzocht, zoals Diftar en Omgekeerd Inzamelen. Naar verwachting is het plan begin 2016 gereed.

Doelstelling 2

Gemeente koopt 100% duurzaam in.

Sinds januari 2015 is de gemeente verplicht om 100% duurzaam in te kopen. Dit moet gebeuren volgens de PIANOo-criteria. In de praktijk levert het naleven van deze verplichting enkele problemen op. Zo ontbreekt het geregeld nog aan kennis bij inkopers en aan hulpmiddelen om de criteria te toe te passen. Een ander knelpunt is de monitoring; het blijkt lastig om enerzijds te controleren of duurzaamheid in alle aanbestedingen wordt opgenomen en anderzijds of de gecontracteerde afspraken ook daadwerkelijk door de aannemer/leverancier geleverd worden. De gemeente gaat aan de slag om deze knelpunten op te lossen.

Een ander obstakel bij duurzaam inkopen is de wijze van financieren. Duurzame producten en maatregelen vergen vaak een relatief grotere investering, welke door bijvoorbeeld aan relatief langere levensduur of door lagere operationele kosten worden terugverdiend op de lange termijn. De budgetten voor aanschaf en onderhoud zijn echter gescheiden, waardoor hogere investeringskosten budgetteringsproblemen oplevert. Overheveling van het ene budget naar het andere kost veel moeite en kan alleen geschieden op projectniveau. Bovendien gelden aanbestedingstermijnen van vier jaar, dit bemoeilijkt lange termijn investeringen.

Omdat de gemeente grote ambities heeft op duurzaamheidsgebied, gaat ze op de langere termijn, nadat de PIANOo-criteria succesvol worden toegepast en gemonitord, aanvullende eisen stellen bovenop de minimumeisen van PIANOo (zie blauw kader).

- **EMVI-aanbesteden:** aanbesteding en gunning vindt niet alleen plaats op prijs, maar ook op aanvullende kwaliteitscriteria, zoals duurzaamheid.

- **Total Cost of Ownership:** Bij het opstellen van de minimumeisen moeten alle fasen van de levenscyclus van een product worden meegenomen;

- **Functioneel aanbesteden:** geen middel-eisen stellen, maar doeleisen/wensen (bijv. vraag geen lampen, maar licht; geen stoelen en tafels, maar werkplekken).

- **Circulair inkopen:** inkoop van producten die na gebruik te retourneren, demonteren of hergebruiken zijn.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Vergroten kennis onder inkopers en aanbesteders	Praktische vertaling maken van criteria en trainingen aanbieden waar nodig	2016 - 2017
Monitoring duurzaam inkopen vorm geven	Plan van aanpak is begin november 2015 gereed	2015 - 2016
Onderzoeken mogelijkheden aanpassen financieringsstructuur	Bijvoorbeeld ontschotten budgetten	2017
Aanvullende eisen (blauw kader) toepassen	Hiervoor zijn organisatorische veranderingen nodig, onder andere inruimen van meer tijd en geld voor het benodigde marktonderzoek.	Vanaf 2017
Duurzaam inkopen opnemen in processen	Bijvoorbeeld bij nieuw in te voeren zaakgericht werken als apart onderdeel	2016 - 2025

Doelstelling 3

Bedrijven en organisaties gebruiken hun grondstofstromen in 2025 voor 50% circulair.

Hiervoor volgt de gemeente het stappenplan van USI waarbij er aansluiting gezocht wordt met de regio. De gemeente gaat het wiel niet opnieuw uitvinden, maar zal gebruik maken van *best practices* van andere gemeenten. Start pilot: 2017.

Communicatie en educatie

Doelstelling 1

Binnen de Gemeente Waddinxveen zijn de duurzaamheidsacties en – maatregelen van de gemeentelijke organisatie bekend.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Actief communiceren over duurzaamheidsacties gemeente	Communicatiekalender opstellen. Gebruik maken van meerdere communicatiekanalen (website, themapagina, social media, etc.)	2016 - 2025
Op gemeentelijke website duurzaamheid toevoegen	Onder kopje duurzaamheid ambities, acties en nuttige links plaatsen. Aandacht geven aan Duurzaam Bouwloket	2015
Deelnemen aan landelijke campagnes	B.v. Klimaatstraatfeest, Nacht van de Nacht en met activiteiten aanhaken bij Dag van de Duurzaamheid (9 oktober)	2016 - 2025

Doelstelling 2

Kennis en bewustzijn met betrekking tot duurzaamheid is in 2025 verbeterd t.o.v. 2015.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Duurzaamheidswerkgroep Communicatie ondersteunen	En tevens helpen bij het uitbreiden van de werkgroep	2015 - 2017
Duurzaamheidsplatform voor inwoners oprichten	In samenwerking met koplopers (inwoners, werkgroep communicatie, DPW en andere initiatiefnemers).	2016
Voortzetten deelname aan Duurzame-huizenroute	Zie oranje kader	2015 - 2025
Uitreiken MVO-award	Zie ook ambitie 2, doelstelling 9, spoor 2.	2016 - 2025
Koplopers promoten in communicatie	Zie ambitie 2, doelstelling 9. Dit ook doen voor inwoners en maatschappelijke organisaties met duurzame initiatieven	2016 - 2025
Opstellen duurzaamheidscommunicatieplan	Een integraal plan van op elkaar aansluitende en elkaar versterkende activiteiten gericht op het vergroten van kennis en bewustzijn over belang en inhoud van duurzaamheid en mogelijkheden voor duurzamer handelen	2016

**Nationale Duurzame
Huizen Route**

Wat gebeurt er al?

Waddinxveen heeft deelgenomen aan de Nationale Duurzame Huizenroute op 7 en 14 november 2015. Huiseigenaren die energiebesparende maatregelen hebben genomen en geïnteresseerde buurtbewoners hierover willen vertellen, kunnen die dagen hun huis openstellen voor bezoekers. Op deze manier kunnen inwoners elkaar inspireren tot het ondernemen van actie.

Doelstellingen 3 en 4

Er is een NME-aanbod van uitstekende kwaliteit, waar goed gebruik van wordt gemaakt, duurzaamheid is opgenomen in het schoolcurriculum en jongeren zijn betrokken bij duurzame initiatieven.

Actie	Toelichting	Uitvoering
Aanbod op basisscholen uitbreiden met lessen op locatie	Lessen watersnip (aangeboden door ODMH). In overleg met scholen	2016
NME op BSO aanbieden en ondersteunen		2016 - 2025
NME op voortgezet onderwijs structureel vorm geven	In overleg met Coenecoop College m.b.v. ODMH. De gemeente biedt een keuzevak aan voor de Coenecoop Academy. Hierin worden ook lessen over afval en duurzaamheid gegeven. Ook onderzoeken of gemeente verbindingen kan leggen tussen duurzame ondernemers en leerlingen in kader van profielwerkstukken.	2016
Eén keer per jaar een grote activiteit voor jongeren organiseren	In samenwerking met STJMH	2016 -2025

Wat gebeurt er al? – Groen Doet Goed: een samenwerkingsverband tussen tien Zuid-Hollandse gemeenten. Samen willen we ervoor zorgen dat kinderen tussen 4 en 12 jaar de natuur binnen en buiten de stad vaker gaan beleven. Deze natuurbeleving zorgt ervoor dat kinderen waardering voor de natuur krijgen en zich mede eigenaar gaan voelen. De gemeente Waddinxveen doet hier ook aan mee. Samen met onze partners, waar onder wijkplatforms, BSO, scholen en de scouting, werken wij aan nog leukere speellocaties en buitenactiviteiten. Wij richten ons op het gebied aan de Ringvaartdijk, van de waterspeeltuin tot en met het Gouwebos.

Monitoring en borging

Actie	Toelichting	Uitvoering
Duurzaamheid opnemen als vast onderdeel van elk beleid en beslisstuk	Er wordt bovendien getoetst op de kwaliteit van de ingebrachte paragrafen	2016 - 2017
Duurzaamheid opnemen in procesbeschrijvingen		2016 - 2017
Duurzaamheidscoördinator aanstellen	Interne verantwoordelijke voor coördinatie en monitoring van het uitvoeringsprogramma voortkomend uit deze visie	2016
Duurzaamheidsambassadeurs aanstellen	Eén of twee medewerkers per afdeling die duurzaamheidsdoelstellingen uitdragen en hun collega's hierin meenemen	2017
Monitoringsinstrumenten beheren	B.v. Energie in Beeld, Rijksmonitoring Energieakkoord, Enervisia, E-sight, (voor energiegebruik). Zie ook bijlage 2 van de visie.	2016 – 2025